

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра української мови, основ психології та педагогіки

Навчальний рік 2019-2020

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
« Українська мова (за професійним спрямуванням) »
(назва освітнього компонента)

Нормативний чи вибірковий освітній компонент нормативний

Форма здобуття освіти очна
(очна; змішана; дистанційна)

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
(шифр і назва напрямку підготовки)

Спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія»
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма: «Фізична терапія, ерготерапія»

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Курс: 1-й

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Фоміна Л. В., завідувачка кафедри, канд. філол. наук, професор.
2. Калініченко О.В., доцент кафедри, канд. філол. наук, доцент.
3. Скорбач Тетяна Василівна, викладач кафедри , канд. філол. наук.

ДАНИ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь
Фоміна Людмила Володимирівна, завідувач кафедри української мови, основ психології та педагогіки кандидат філологічних наук, професор
Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше.
Філологічні та педагогічні дослідження, інноваційні технології

Контактний телефон (057) 707-72-30
Корпоративна пошта викладача:lv. fomina1@kpmu.ua

Консультації Середа 10.00-15.00, ауд. кафедри української мови, основ психології та педагогіки
(очні консультації: розклад та місце проведення; онлайн консультації: розклад, посилання на електронні ресурси)

Локація
пр. Науки, 4, кафедра української мови, основ психології та педагогіки

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь
Калініченко Ольга Василівна, викладач кафедри української мови, основ психології та педагогіки, кандидат філологічних наук, доцент
Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше.
Філологічні дослідження, інноваційні технології,

Контактний телефон (057) 707-72-36
Корпоративна пошта викладача ov.kalinichenko@kpmu.edu.ua

Консультації Четвер 9.00-15.00, ауд. кафедри української мови, основ психології та педагогіки
(очні консультації: розклад та місце проведення; онлайн консультації: розклад, посилання на електронні ресурси)

Локація
пр. Науки, 4, кафедра української мови, основ психології та педагогіки

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

Скорбач Тетяна Василівна, викладач кафедри української мови, основ психології та педагогіки, кандидат філологічних наук.

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше.

Філологічні дослідження, новітні технології навчання

Контактний телефон
(057) 707-72-36

Корпоративна пошта викладача
tv.skorbach@kntmu.edu.ua

Консультації

Очні: Четвер 10.00-15.00, ауд. кафедри української мови, основ психології та педагогіки

Онлайн консультації: Понеділок 10.00-15.00

(очні консультації: розклад та місце проведення; онлайн консультації: розклад, посилання на електронні ресурси)

Локація

пр. Науки, 4, кафедра української мови, основ психології та педагогіки

ВСТУП

Силабус освітнього компонента «Українська мова (за професійним спрямуванням)» складено відповідно до освітньо-професійної програми «Фізична терапія, ерготерапія» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), першого(бакалаврського) рівня, галузі знань 22 – «Охорона здоров'я», спеціальності 227 « Фізична терапія , ерготерапія».

Опис освітнього компонента (анотація). Освітній компонент «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є теоретичним і практичним фундаментом побудови майбутньої успішної взаємодії лікаря та пацієнта; забезпечує формування мовленнєвих та психологічних вмінь, що є одним з важливих елементів у професійній підготовці та професійній діяльності фахівця; дає студентам уявлення про специфіку розвитку української мови фахового спрямування , знайомить із особливостями інноваційних освітніх процесів, закладає розуміння змін у сучасній українській мові, формує уміння застосовувати знання з української мови у професійній діяльності лікаря - реабілітолога.

Силабус упорядковано відповідно до освітньо-професійних програм підготовки фахівців медичної спеціальності та згідно із сучасними концепціями викладання української мови за професійним спрямуванням.

Предметом вивчення компонента є основоположні поняття з курсу

«Українська мова(за професійним спрямуванням)».

Міжкомпонентні зв'язки. Освітній компонент «Українська мова(за професійним спрямуванням)» базується на вивченні здобувачами сучасної української літературної мови, фахової мови медика, а також ряду компонентів, що передбачає інтеграцію з нею.

Пререквізити. Вивчення компонента передбачає попереднє засвоєння кредитів із сучасної української мови, латинської мови, іноземної мови.

Постреквізити. Основні положення освітнього компонента мають застосовуватися при вивченні фахових компонентів.

1. Мета та завдання освітнього компонента

1.1. Метою викладання освітнього компонента є:

- засвоєння основоположних понять з курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)»;
- усвідомлення значимості державної мови в професійному спілкуванні;
- оволодіння основами фахової мови медика;
- опанування нормами укладання медичних документів.

1.2. Основними завданнями вивчення компонента є:

- навчити застосовувати лексико-граматичні категорії сучасної української літературної мови для вироблення оптимальної мовної поведінки в професійній сфері;
- аналізувати доцільність використання лексичних, морфологічних, синтаксичних мовних засобів відповідно до комунікативних намірів;
- диференціювати функціональні стилі сучасної української літературної мови загалом та ознайомитись із дистинктивними ознаками наукового медичного тексту;
- укладати основні адміністративно-канцелярські та медичні документи, а також редагувати перекладні тексти.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє освітній компонент (взаємозв'язок із нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення освітнього компонента забезпечує опанування здобувачами компетентностей:

інтегральні:

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психологопедагогічних наук.

загальні:

ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 03. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 05. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 08. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 14. Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальні (фахові, предметні):

СК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.

СК 07. Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність.

СК 09. Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.

СК 10. Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати.

СК 12. Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.

СК 14. Здатність знаходити шляхи постійного покращення якості послуг фізичної терапії та ерготерапії.

1.3.2. Вивчення освітнього компонента забезпечує набуття здобувачами таких програмних результатів навчання:

ПРН 01. Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.

ПРН 02. Спілкуватися усно та письмово українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування; складати документи, у

тому числі іноземною мовою (мовами).

ПРН 18. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

1.3.3. Вивчення освітнього компонента забезпечує набуття здобувачами таких соціальних навичок (Soft skills):

комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проєктів, ажурна пилка), конфлікт-менеджмент (реалізується через: метод драматизації, ігрові методи), тайм-менеджмент (реалізується через: метод проєктів, робота в групах, тренінги), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проєктів, метод самопрезентації).

Здобувач вищої освіти в період навчання здобуває комунікативні навички, розвиває лідерські здібності, навчається брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, розв'язує педагогічні ситуації та конфлікти, вміє працювати в команді, управляти своїм часом, логічно і системно мислити, має креативні підходи до вирішення завдання.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

2.1 Опис компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компонента	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>22 «Охорона здоров'я»</u> (шифр і назва)	Нормативний	
Загальна кількість годин – 90		Спеціальність: <u>227 «Фізична терапія, ерготерапія»</u> (шифр і назва)	Рік підготовки:
	1-й		-й
		Семестр	
		1-й	-й
		Лекції	
		12 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		32 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		46 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю: залік	

2.2.1. Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Вид лекції
1	Сучасна українська мова як засіб професійного спілкування. Лексичний аспект професійної мови медиків.	2	Вступна
2	Термінологія у професійному спілкуванні. Лексико-семантичні відношення в науковій термінології. Особливості української медичної термінології	2	Лекція-бесіда
3	Морфологічний аспект медичної професійної мови. Синтаксичний аспект професійної мови медиків	2	Проблемна

4	Особливості українського мовленнєвого етикету. Мовленнєвий етикет лікаря	2	Лекція-дискусія
5	Стилістичний аспект фахової мови медичних працівників. Науковий стиль у фаховому мовленні. Структура та види наукового стилю	2	Інформаційна
6	Культура писемного ділового мовлення: загальна характеристика. Вимоги до складання та оформлення адміністративно-канцелярських документів. Організаційно-розпорядчі документи. Специфіка їх укладання та оформлення. Професійна медична документація	2	Оглядова
Усього годин		12	

2.2.2. Семінарські заняття

Не передбачено навчальним планом

2.2.3. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Сучасна українська мова як засіб професійного спілкування	2	Розповідь-пояснення	Співбесіда
2	Лексичний аспект професійної мови медиків. Фразеологізовані одиниці у фаховому мовленні	2	круглий стіл	Тестовий контроль
3	Лексико-семантичні відношення в науковій термінології. Особливості української медичної термінології	2	Мозковий шторм	Виступ на задану тему
4	Термінологія у професійному спілкуванні	2	Розповідь-пояснення	Усне опитування
5	Словники в професійному спілкуванні. Типи словників, їх функції та роль у підвищенні мовленнєвої культури	2	круглий стіл	тестовий контроль
6	Морфологічний аспект професійної мови медиків. Синтаксичний аспект професійної	2	Розповідь-пояснення	Індивідуальні завдання

	мови медиків			
7	Комунікативні ознаки культури мовлення. Мовленнєвий етикет лікаря. Особливості українського мовленнєвого етикету	2	Розповідь-пояснення	Співбесіда
8	Публічний виступ та його жанри. Стили мовлення. Науковий стиль у фаховому мовленні	2	круглий стіл	Індивідуальні завдання
9	Підсумкова робота № 1	2	Індивідуальні завдання	Співбесіда
10	Культура писемного ділового мовлення: загальна характеристика. Загальна характеристика офіційно-ділового стилю сучасної української мови. Призначення та класифікація документів	2	Розповідь-пояснення	Усне опитування
11	Організаційно-розпорядчі документи. Специфіка їх укладання та оформлення	2	круглий стіл	тестовий контроль
12	Довідково-інформаційні документи. Вимоги до їх оформлення	2	презентація	Виступ на задану тему
13	Документи з кадрово-контрактних питань. Вимоги до їх оформлення	2	Ілюстрація, презентація	Письмове опитування
14	Особисті офіційні документи. Особливості їх укладання та оформлення	2	Презентація	Виступ на задану тему
15	Професійна медична документація	2	Ілюстрація, презентація	Письмове опитування
16	Підсумкова робота № 2	2	Індивідуальні завдання	Співбесіда
Усього годин		32		

2.2.4. Лабораторні заняття

Не передбачено навчальним планом

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Предмет, мета і завдання	4	Опрацювання	Усне

	курсу "Українська мова (за професійним спрямуванням)". Мова як засіб сучасного професійного спілкування. Норми сучасної української літературної мови		навчальної літератури.	опитування
2	Лексичний аспект фахового мовлення. Поняття нормативної професійної лексики	2	Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми.	Письмове опитування
3	Українська термінологія в професійному спілкуванні	4	Створення мультимедійної презентації.	Захист презентації
4	Функціонально-стилістична диференціація сучасної української літературної мови	2	Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів.	Тестування
5	Науковий стиль і його засоби в професійному спілкуванні	4	Підготувати виступ – презентацію (тема за вибором).	Індивідуальні завдання
6	Проблеми перекладу і редагування наукових текстів	4	Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми.	Письмове опитування
7-8	Морфологічні норми професійного мовлення. Граматична правильність як ознака культури усного та писемного фахового спілкування	4	Створення мультимедійної презентації.	усне опитування
9	Синтаксичні норми професійного мовлення	2	Підготувати виступ-презентацію (тема за вибором)	Тестування
10	Етика професійного спілкування. Ораторське мистецтво. Професійна публічна промова	4	Створення мультимедійної презентації.	Ессе

11	Мовленнєвий етикет лікаря. Займенник у сфері професійного етикетного спілкування	2	Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів.	Захист презентанцій
12	Загальна характеристика офіційно-ділового стилю сучасної української мови. Призначення та класифікація документів	2	Індивідуальні завдання.	Тестування
13	Організаційно-розпорядчі документи. Специфіка їх укладання та оформлення	2	Підготувати виступ – презентацію (тема за вибором)	Тестування
14	Довідково-інформаційні документи. Вимоги до їх оформлення.	2	Створення мультимедійної презентації.	Усне опитування
15	Документи з кадрово-контрактних питань	2	Створення мультимедійної презентації.	Індивідуальні завдання
16	Особисті офіційні документи. Особливості їх укладання й оформлення	2	Створення мультимедійної презентації.	Захист презентацій
17-18	Державний стандарт, основні вимоги до укладання й оформлення документів. Професійна медична документація	4	Створення мультимедійної презентації.	Індивідуальні завдання
	РАЗОМ	46		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ», затвердженої наказом ХНМУ від 21.08.2021 №181.

При вивченні компонента застосовується поточний та підсумковий семестровий контролю. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу компонента, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування, тестування, бесіди здобувачів із заздалегідь визначених питань, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях.

Підсумковий семестровий контроль компонента є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Він проводиться в усній формі. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається програмою освітнього компонента.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення компонента за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 200 балів, мінімальна – 120 балів.

Формою підсумкового контролю успішності навчання освітнього компонента є залік.

Поточна навчальна діяльність здобувачів (далі – ПНД) контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння здобувачами кожної теми компонента та виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ.

Для компонентів, вивчення яких закінчується у поточному семестрі, а формою контролю є «залік» передбачається врахування ЗНД. Бали за ЗНД розраховуються як середнє арифметичне оцінок за всі семестри вивчення компонента (з точністю до сотих) за таблицею 2, автоматично в рамках функціоналу електронного журналу АСУ. ЗНД перераховується в багатобальну шкалу за таблицею 2 (додаток 2) від 120 до 200 балів та відміткою – «зараховано», «не зараховано».

Після проведення семестрового контролю для компонентів, або їх частин, що закінчуються формою контролю «залік», «диференційований залік» та «іспит», відповідальний за організацію навчально-методичної роботи на кафедрі або викладач виставляють здобувачу освіти відповідну оцінку за таблицею 3 «Шкала оцінювання у ХНМУ», що додається (додаток 3) в індивідуальний навчальний план здобувача освіти та заповнює відомості успішності з освітнього компонента.

Оцінка з компонента, розділи якої вивчалися на різних кафедрах, після завершення її вивчення, виставляється у відомості деканом відповідного факультету. Вона розраховується, як середнє арифметичне усіх отриманих балів та оцінок за розділи компонента, згідно з відомостями, що надані кафедрами.

Залік для компонентів – проводиться викладачем академічної групи на останньому занятті компонента та передбачає врахування ПНД (табл.2) та перевірку засвоєння всіх тем компонента. Оцінка визначається в балах від 120 до 200 та відміткою – «зараховано», «не зараховано».

Таблиця 2

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для компонентів, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

3.2. Питання до заліку:

1. Мова як суспільне явище. Мова та мовлення в житті суспільства. Функції мови.
2. Літературна мова, її ознаки. Типи мовних норм.
3. Мова професійного спілкування як функціональний різновид сучасної української літературної мови.
4. Медична професійна мова в історії української літературної мови.
5. Поняття про лексику, лексикологію та фразеологію. Слово, його лексичне значення. Принципи класифікації фразеологізмів.
6. Лексика сучасної української мови за її походженням та сферою вживання.
7. Мовні кліше, складені найменування, штампи як фразеологічні вислови номінативного типу.
8. Особливості використання лексичних одиниць у мовленні медичних працівників.
9. Поняття про термінознавство, терміносистему, термінологію, термін. Джерела збагачення термінологічної системи мови.
10. Загальнонаукова, міжгалузева й вузькоспеціалізована термінологія. Медичні терміни, професіоналізми та медичний жаргон.
11. Культура терміновживання. Особливості використання термінів-синонімів. Терміни в різних стилях мови.
12. Сучасний стан і проблеми української медичної термінології.
13. Поняття про лексикографію. Енциклопедичні й лінгвістичні словники. Медичні словники та довідники.
14. Роль словників у підвищенні мовної культури медичних працівників.
15. Поняття про морфологію, морфологічні норми.
16. Частини мови як основні морфологічні одиниці, принципи їх класифікації. Морфологічні категорії та синтаксичні властивості самостійних частин мови.
17. Специфіка використання граматичних форм самостійних частин мови в текстах документів.
18. Складні випадки визначення роду та відмінювання іменників.
19. Творення ступенів порівняння прикметників.
20. Специфіка відмінювання й сполучуваності числівників.
21. Особливості використання службових частин мови в текстах документів.
22. Поняття про синтаксис. Типи синтаксичних одиниць. Головні та другорядні члени речення. Принципи класифікації речень.
23. Складні випадки координації присудка з підметом; керування та узгодження у словосполученнях. Варіанти порушень синтаксичних норм.
24. Особливості побудови простих речень.
25. Типові огріхи, пов'язані з побудовою складних речень.
26. Синтаксичні особливості текстів ділових паперів.
27. Культура мовлення, ознаки, що її характеризують.
28. Мовленнєвий етикет, його історія, структура, види, призначення.
29. Український мовленнєвий етикет як виразник етнічної самобутності, модель універсальної мовної діяльності народу.

30. Особливості етикету офіційно-ділового та наукового спілкування.
31. Культура мовлення медиків як невід'ємна частина лікарської деонтології.
32. Спілкування, його функції. Види, форми, особливості усного спілкування.
33. Поняття про невербальну комунікацію. Невербальні засоби та етикет професійного спілкування.
34. Поняття ділового спілкування. Індивідуальні та колективні форми ділового спілкування.
35. Етикет телефонної розмови. Етичні норми у використанні мобільних телефонів.
36. Дискусія. Форми організації дискусії. Вимоги до поведінки учасників дискусії.
37. Історія ораторського мистецтва.
38. Публічний виступ як жанровий різновид ораторського мистецтва. Культура сприймання публічного виступу.
39. Доповідь, промова, лекція, повідомлення як жанри публічного виступу.
40. Презентація як різновид публічного мовлення.
41. Візитна картка. Правила оформлення візитної картки.
42. Поняття про функціональні стилі сучасної української мови. Типологія стилів (призначення, характерні ознаки, жанрові різновиди).
43. Науковий стиль: ключові ознаки, мовні засоби, підстили та жанри, функціональне призначення.
44. Реферат як форма опрацювання наукової літератури. Анотація і реферат-резюме.
45. Тези. Стаття. Оформлення наукового тексту, цитат, посилань, бібліографії.
46. Рецензія і відгук. Особливості написання.
47. Правила скорочення в наукових і ділових текстах. Технічні правила переносу.
48. Поняття про документ, документацію, документування, діловодство.
49. Класифікація документів.
50. Формуляр документа. Бланк. Загальні вимоги до оформлення реквізитів. Текстові норми ділового стилю.
51. Види особистих офіційних документів. Заява, види заяв.
52. Доручення. Розписка. Вимоги до їх оформлення.
53. Вимоги до складання та оформлення адміністративно-канцелярських документів. Автобіографія.
54. Діловодство у медичних закладах. Основні вимоги до оформлення документації. Типи медичної документації. Особливості її складання й оформлення.
55. Організаційно-розпорядчі документи. Специфіка їх укладання та оформлення
56. Довідково-інформаційні документи. Вимоги до їх оформлення
57. Документи з кадрово-контрактних питань. Вимоги до їх оформлення
58. Особисті офіційні документи. Особливості їх укладання та оформлення

3.3. Контрольні питання та завдання до самостійної роботи

1. Яка роль мови у суспільстві?
2. Які функції мови ви знаєте?
3. Які лексичні одиниці ви знаєте?
4. Що таке термінознавство?
5. Які групи медичної термінології ви знаєте?
6. Що таке мовне кліше?
7. Що таке лексикографія?
8. Які стилі української мови ви знаєте?
9. Які ознаки наукового стилі знаєте?
10. Що таке мовленнєвий етикет?
11. Які є форми організації дискусії?
12. Що таке стаття?
13. Яку роль відіграють словники у культурі медичних працівників?
14. Які є джерела збагачення медичної термінології?
15. Які особливості написання відгуку та рецензії?
16. Що таке формуляр документа?
17. Які є вимоги до складання та оформлення адміністративно-канцелярських документів?
18. Що таке візитна картка?
19. Як оформляються цитати?
20. Як оформляються посилання?
21. Які типи медичної документації ви знаєте?
22. Що таке розписка?
23. Що таке автобіографія?
24. Які є вимоги до оформлення розписки?
25. Які види особистих офіційних документів ви знаєте?
26. Які індивідуальні та колективні форми професійного спілкування?
27. Що таке документ?
28. Що таке спілкування?
29. Які частини мови ви знаєте?
30. Що таке діловодство?

Підготовка до практичних занять. Опрацювання матеріалу за опорним конспектом. Робота з допоміжною літературою. Пошукова та аналітична робота. Задля оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти пропонується альтернативний варіант (за вибором): традиційні види завдань: написання контрольної роботи, реферату або творчі види: підготовка мультимедійної презентації, опрацювання навчальної літератури (складання анотації, рецензування, цитування, тези першоджерел, доповнення лекцій).

3.4. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом

3.5. Інші заохочення (умови нарахування додаткових балів за різні види неформальної та інформальної діяльності, серед яких можуть бути конференції, наукові дослідження, участь у опитуваннях, симпозіумах, тощо):

Нарахування додаткових балів за участь у конференціях – 8.

3.6. Правила оскарження оцінки

Відповідно до «Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю», затвердженого наказом ХНМУ від 30.09.2020 №252.

Посилання:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1226%3A2013-03-25-12-07-55&catid=4%3A2011-05-04-07-20-12&Itemid=19&lang=uk

4. ПОЛІТИКА КОМПОНЕНТА

(система вимог та правил поведінки здобувачів вищої освіти при вивченні освітнього компонента, зокрема реакція викладача на невчасно виконані завдання, пропущені заняття, поведінку в аудиторії, вимог щодо медичного одягу, тощо, окремо зазначити доступність та умови навчання для осіб з особливими освітніми потребами).

Вимоги до компонента

Очікується, що здобувачі та здобувачки відвідуватимуть усі практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіка на інформаційному стенді кафедри)

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у здобувачів/-ок виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Під час **практичного заняття** здобувачам та здобувачкам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до викладача/-ки – це абсолютно нормально.

Практичні заняття

Активна участь під час обговорення в аудиторії, здобувачі/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливість та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли особистість уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах із предметного профілю.

Охорона праці

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як ним користуватися тощо

Поведінка в аудиторії

Основні «так» та «ні»

Здобувачам важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;

- пити безалкогольні напої;

- фотографувати слайди презентацій;

- брати активну участь у ході заняття (див. Академічні очікування від здобувачок/-ів).

заборонено:

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – у цьому випадку необхідне медичне підтвердження);

- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;

- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;

- грати в азартні ігри;

- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);

- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Кафедра української мови, основ психології та педагогіки підтримує нульову толерантність до плагіату. Від здобувачів та здобувачок очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

6. Рекомендована література

Базова

1. Зубков М. Г. Норми та культура української мови за оновленим правописом. Ділове мовлення. 2-ге вид., доп. і змін. Київ: Арій, 2019. 608 с.

2. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити / за заг. ред. О. Сербенської. Львів, 2017. 304 с

3. Мозговий В.І. Українська мова у професійному спілкуванні: модул.курс :навч. посіб. для студентів вузів. 4-те вид. Київ: Центр учбової літ., 2019. - 592с .

4. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підр. / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. – 5-те вид. – Київ : Алерта, 2019. – 640 с.

5. Черемська О.С., Сухенко В.Г. Українська мова (за професійним спрямуванням): підр./О.С. Черемська. Харків: ХНЕУ ім. Семе́на Ку́неця, 2018.- 435с

Допоміжна

1. Гриценко, Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. Київ : Центр учбової літ., 2019. 622 с
2. Мозговий, В. І. Українська мова у професійному спілкуванні : модул. курс : навч. посіб. для студентів вузів. 4-те вид. Київ : Центр учбової літ., 2019. 592 с.
3. Максимець О. М., Адамович А. Є. Практикум з української мови (за професійним спрямуванням). Мелітополь : ФО-П Однорог Т. В., 2019. 134 с
4. Пасинок В. Г. Основи культури мовлення : навч. посіб. Київ : Центр учбової літ., 2019. 243 с.
5. Пентилюк М. та ін. Ділове спілкування та культура мовлення : навч. посіб. Київ : Центр учбової літ., 2019. 220 с.

Словники

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови : [з дод. і допов.] / В.Т. Бусел. – К. – Ірпінь : ВТФ Перун, 2005. – 1728 с.
2. Литвиненко Н.П., Місник Н.В. Тлумачний словник медичних термінів / Н.П. Литвиненко, Н.В. Місник. – К. – Ірпінь : ВТФ Перун, 2010. – 848 с.
3. Нечай С. Російсько-український медичний словник з іншомовними назвами / С. Нечай. – К. : УЛТК, Фонд ТТ, 2002. – 592 с.
4. Новий словник іншомовних слів : [близько 40000 сл. і словосполучень] / Л.І. Шевченко, О.І. Ніка, О.І. Хом'як, А.А. Дем'янюк. – К. : АРІЙ, 2008. – 672 с.
5. Чумак В.В. Український орфографічний словник : [близько 174 тис. слів] / В.В. Чумак, І.В. Шевченко, Л.Л. Шевченко, Г.М. Ярун; за ред. В.Г. Скляренка. – К. : Довіра, 2008. – 997 с.

7. Інформаційні ресурси

1. www.litopys.org.ua
2. www.mova.info
3. www.novamova.com.ua
4. www.pereklad.kiev.ua
5. www.pravopys.net
6. www.r2u.org.ua
7. www.rozum.org.ua

8. ІНШЕ

Корисні посилання:

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в

Харківському національному медичному університеті

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf

Порядок проведення занять з поглибленого вивчення здобувачами
Харківського національного медичного університету окремих
компонентів понад обсяг навчального плану

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/nak_poriad_pogl-vyv-dysc.docx

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління
конфліктами

ХНМУ

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf

Положення про визнання результатів неформальної освіти в
Харківському національному медичному університеті

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_neform_otsv.pdf

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7108%3A2021-03-10-14-08-02&catid=12%3A2011-05-10-07-16-32&Itemid=33&lang=uk

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2520%3A2015-04-30-08-10-46&catid=20%3A2011-05-17-09-30-17&Itemid=40&lang=uk
<http://files.knmu.edu>